

ҚАРОРИ
МАҶЛИСИ НАМОЯНДАГОНИ
МАҶЛИСИ ОЛИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

Оиди қабул кардани Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи кооперативҳои истеҳсоли»

Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон **қарор мекунад:**

1. Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи кооперативҳои истеҳсоли» қабул карда шавад.

2. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон:

- ба Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ба Қонуни мазкур мутобиқ гардонидани қонунгузори чорӣ тақлифҳо пешниҳод намояд.

Раиси Маҷлиси намояндагони

Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон

ХАЙРУЛЛОЕВ

ш. Душанбе 2 майи соли 2002

№620

С.

ҚАРОРИ
МАҶЛИСИ МИЛЛИИ
МАҶЛИСИ ОЛИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

Оиди Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи кооперативҳои истеҳсоли»

Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистонро «Дар бораи кооперативҳои истеҳсоли» баррасӣ намуда, **қарор мекунад:**

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистонро «Дар бораи кооперативҳои истеҳсоли» ҷонибдорӣ карда шавад.

Раиси Маҷлиси миллии

Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон

УБАЙДУЛЛОЕВ

ш. Душанбе 12 ноябри соли 2002

№316

М.

**ҚОНУНИ
ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН**

Дар бораи кооперативҳои истеҳсоли

(Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон соли 2002, №11, мод. 687)

БОБИ I. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

Моддаи 1. Мақсади Қонуни мазкур

Қонуни мазкур муносибатҳоро оид ба ташкил, фаъолият ва қатъ шудани фаъолияти кооперативҳо дар соҳаи истеҳсол, коркард, фурӯши маҳсулоти саноатӣ, кишоварзӣ ва маҳсулоти дигар, иҷрои корҳо, савдо, хизматрасонии маишӣ ва намудҳои дигари хизмате, ки Қонун манъ накардааст, ба танзим мебарорад.

Моддаи 2. Мафҳуми кооперативи истеҳсоли

Кооперативи истеҳсоли (артеа) – иттиҳоди ихтиёрии шахвандон дар асоси узвият барои фаъолияти якҷояи истеҳсоли ё дигари хочгидорӣ мебошад, ки ба иштироки шахсии меҳнатӣ ва тарзи дигари иштирок, инчунин аз ҷониби аъзо (иштирокчиён)-и он муттаҳид сохтани аъзоҳаққи сахмии амволи асос меёбад. Ҳуҷҷатҳои таъсисии кооперативҳои истеҳсоли (минбаъд кооператив) иштироки шахси ҳуқуқиро дар фаъолияти он пешбинӣ карда метавонад.

Кооператив шахси ҳуқуқӣ - ташкилоти тижоратӣ мебошад.

Моддаи 3. Қонунгузорӣ дар бораи кооперативҳо

Қонунгузорӣ дар бораи кооперативҳо ба Конститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Кодекси граждани, ҳамин Қонун, дигар қонунҳо ва санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Тоҷикистон эътироф кардааст, иборат мебошад.

Моддаи 4. Фаъолияти кооператив

Кооператив метавонад, ба ҳамаи намудҳои фаъолияти, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон манъ накардааст, машғул шавад.

Мақсад ва навъи фаъолияти кооперативро аъзои кооператив муйаян менамоянд.

Ба намудҳои алоҳидаи фаъолияти, ки барои он гирифтани иҷозатнома (литсензия) зарур аст, кооператив танҳо дар сурати мавҷуд будани иҷозатнома машғул шуда метавонад.

Намудҳои фаъолияти, ки кооператив ба он машғул шуда метавонад, дар оинномаи он нишон дода мешавад.

Муносибати давлат, мақомоти давлатӣ ва ҳокимияти маҳаллӣ давлатӣ кооперативҳо дар асоси қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ба танзим дароварда мешавад.

Моддаи 5. Принципҳои асосии таъсис ва амали кооперативҳо

Кооператив дар асоси принципҳои зерин таъсис меёбад ва амал мекунад:

ихтиёрӣ будани узвият дар кооператив;

ёрии ҳамдигарӣ ва таъмини нафъи иқтисодӣ барои аъзои кооператив, ки дар фаъолияти истеҳсоли ва дигар фаъолияти хоҷагӣ иштирок менамоянд;

тақсими фоида ва зарари кооператив дар байни аъзои он бо назардошти иштироки шахсии меҳнати онҳо ё иштироки онҳо дар фаъолияти хоҷагии кооператив;
дар фаъолияти хоҷагии кооператив маҳдуд кардани иштироки шахсоне, ки аъзои он нестанд;
идораи фаъолияти кооператив дар асосҳои демократӣ (як узви кооператив- як овоз дорад);
барои ҳамаи аъзои он дастрас будани иттилоот дар бораи фаъолияти кооператив.

БОБИ 2. ТАЪСИСИ КООПЕРАТИВ

Моддаи 6. Тартиби таъсиси кооператив

Кооператив танҳо дар асоси қарори муассисони (иштирокчиёни) он ташкил карда мешавад. Хучҷати таъсиси кооператив оинномаи тасдиқнамудаи маҷлиси умумии аъзои кооператив мебошад.

Моддаи 7. Оинномаи кооператив

Оинномаи кооператив бояд маълумоти зеринро дошта бошад:

- 1) номи фирмавии кооператив;
- 2) маҳалли ҷойгиршавии кооператив;
- 3) тартиби идоракунии фаъолияти кооператив;
- 4) тартиб ва шартҳои дохилшавӣ ба кооператив, асосҳо ва тартиби қатъ кардани узвият дар кооператив;
- 5) андозаи аъзоҳаққии саҳмии аъзои кооператив;
- 6) таркиб ва тартиби аъзоҳаққии саҳмиро супурдани аъзои кооператив ва масъулияти онҳо барои риоя накардани ўҳдадорӣ оид ба супурдани аъзоҳаққии саҳмӣ;
- 7) андоза ва шартҳои масъулияти иловагии (субсидиарии) аъзои кооператив барои қарзҳои он;
- 8) хусусият ва тартиби иштироки шахсии меҳнати аъзои он дар фаъолияти кооператив ва масъулияти онҳо барои риоя накардани ўҳдадорӣ оид ба иштироки шахсии меҳнатӣ;
- 9) тартиби тақсими фоида ва зиёни кооператив;
- 10) ҳайат ва салоҳияти мақомоти идоракунии кооператив ва тартиби қарор қабул намудани он, аз ҷумла оид ба масъалаҳои, ки доир ба онҳо қарор яқдилона ё бо аксарияти қулли овозҳо қабул карда мешавад;
- 11) тартиб ва шартҳои азнавташкилдихӣ ва барҳамдиҳии кооператив;
- 12) ному насаб, санаи таваллуд, ҷои истиқомат, шиноснома ё хучҷати онро ивазкунандаи аъзои кооператив, ки Оинномаро тасдиқ кардаанд ва аъзои раёсати кооператив.

Оинномаи кооператив дорои маълумотҳои дигаре буда метавонад, ки барои фаъолияти он зарур аст.

Номи фирмавии кооператив бояд номи он ва ибораҳои «кооперативи истехсолӣ» ё «артел»-ро дошта бошад.

Кооператив бо тартиби муқаррарнамудаи Қонун ба қайд гирифта мешавад.

Моддаи 8. Таъсиси кооператив ҳангоми азнавташкилдихии ташкилотҳои кишоварзӣ

Аъзои (иштирокчиҳои) ташкилоти кишоварзӣ бо розигии молик ҳақ доранд дар бораи нигоҳ доштани шакли мавҷудаи хоҷагидорӣ бо мутобик намудани он ба қонунгузории ҷорӣ ё дар бораи аз нав ташкил додан ва дар заминаи он таъсис додани як ё якчанд кооператив бо тартиби пешбининамудаи Кодекси граждании Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Қонуни мазкур қарор қабул кунанд.

Ҳангоми дар натиҷаи азнавташкилдихӣ таъсис ёфтани якчанд кооператив объектҳои инфраструктураи истехсолӣ (устоҳонаҳо, гаражҳо, хушккунакҳо, хирманҳо, анборҳо ва ғайра), ки аз хизмати онҳо ҳамаи аъзои (иштирокчиёни) кооперативи азнавташкилбанда истифода мебаранд, тақсим карда намешаванд. Рӯйхати ин объектҳо бо қарори маҷлиси умумии аъзои (иштирокчиёни) кооперативи азнавтасисбанда муайян карда мешавад. Арзиши объектҳои мазкур аз арзиши амволе, ки аз рӯи саҳми амволии аъзои (иштирокчиёни) кооперативи азнавтасисбанда тақсим карда мешавад, бароварда шуда, ин объектҳо тақсимнашаванда эълон карда мешаванд, ба истиснои ҳолатҳои зерин, ки онҳо мумкин аст, ба ифодаи арзишӣ тақсим карда шаванд:

1) агар бинобар дур будани кооператив аз объектҳои инфраструктураи истехсолӣ истифода бурдани объектҳои мазкур аз ҷиҳати иқтисодӣ мувофиқи мақсади онҳо набошад;

2) агар кооператив чунин объектҳои инфраструктураи истехсолӣ дошта бошад ва барои истифодаи объектҳои умумии инфраструктураи истехсолӣ зарурат набошад.

Агар аз 51 фоизи маблағи умумии саҳми амволии узвият, ба объектҳои тақсимнашавандаи инфраструктураи истехсолӣ рост ояд, бо розигии дигар кооперативҳои таъсисёфта ба фонди саҳми яке

аз кооперативҳои истехсоли дода мешавад ва ин кооператив ҳуқуқ дорад, ки объектҳои мазкурро ба фонди тақсимнашавандаи худ дохил кунад, ба шарте, ки:

1) кооперативҳои боқимонда бо розигии онҳо ба сафи аъзои муттаҳидшудаи кооператив қабул карда шаванд;

2) ба ин аъзои муттаҳидшуда имконияти истифодабарии объектҳои мазкур дар асоси шартнома таъмин карда шаванд.

Дар сурати кооперативҳои боқимонда ба сафи аъзои муттаҳидшудаи кооператив дохил шуданро нахоҳад, арзиши саҳми онҳое, ки ба арзиши объектҳои тақсимнашавандаи инфраструктураи истехсоли баробар аст, чуброн карда мешавад ё бо қарори маҷлиси умумии аъзои кооператив ин объектҳои тақсимнашавандаи инфраструктураи истехсоли барои идоракунии эътимоднок ба кооперативи дахлдор супорида мешаванд.

Кооператив дар асоси шартнома метавонад аз объектҳои инфраструктурии истехсоли, иншоотҳои дохилихоҷағӣ ва байни хоҷагии мелиоративӣ, шабакаҳои роҳ, газ, барқ, алоқа ва дағар коммуникатсияҳо, ки дар мувозинаи вазорату идораҳо ва дигар моликон мебошанд, истифода барад.

Моддаи 9. Иттиҳодияҳои (ассотсиатсияҳо, иттифоқҳои) кооперативҳо

Кооперативҳо ҳақ доранд дар асоси шартнома ба иттиҳодия (ассотсиатсия, иттифоқ)-и кооперативҳо бо мақсади ҷамоҳангсозии фаъолияти худ, муаррифӣ ва ҳифзи манфиатҳои фароҳам овардани шароит барои фаъолият, баланд бардоштани савияи касбии кормандонашон, таъмини хизмати иттилоотӣ, ҳуқуқӣ ва ғайраҳо муттаҳид шаванд.

Ҳуҷҷатҳои таъсисии иттиҳодияи (ассотсиатсия, иттифоқи) кооперативҳо оиннома ва шартномаи таъсисии он мебошад.

Иттиҳодияҳои (ассотсиатсияҳо, иттифоқҳои) кооперативҳо ташкилоти ғайритиҷоратӣ буда, ба фаъолияти соҳибкорӣ танҳо барои амалӣ намудани мақсадҳои оинномавии худ машғул шуда метавонанд.

Ваколати иттиҳодияи (ассотсиатсия, иттифоқи) кооперативҳо, ҳуқуқ ва ӯҳдадориҳо, инчунин масъулияти он дар ҳуҷҷатҳои таъсисии муайян карда мешавад.

Аъзои иттиҳодияи (ассотсиатсия, иттифоқи) кооперативҳо мустақилият ва ваколати шахси ҳуқуқӣ будани худро нигоҳ медоранд.

Иттиҳодияи (ассотсиатсия, иттифоқи) кооперативҳо барои ӯҳдадориҳои аъзоёни худ ҷавобгар намебошад.

Аъзои иттиҳодияи (ассотсиатсия, иттифоқи) кооперативҳо аз рӯи ӯҳдадориҳои он бо тартиби пешбинишудаи ҳуҷҷатҳои таъсисии иттиҳодияи (ассотсиатсия, иттифоқи) кооперативҳо ҷавобгарии иловагиро ба зимма доранд.

Тартиби ташкили иттиҳодияи (ассотсиатсия, иттифоқи) кооперативҳо, азнавташкилдихӣ ва барҳамдиҳии он, ҳайат ва ваколати мақомоти идоракунии онҳо, муносибатҳои иттиҳодияи (ассотсиатсия, иттифоқи) кооперативҳо ва аъзои онҳо, дигар масъалаҳои ташкил ва фаъолияти онро ҳуҷҷатҳои таъсисии муайян менамоянд.

БОБИ 3. ҲУҚУҚ ВА ҶАДАДОРИҲОИ АЪЗОИ КООПЕРАТИВ

Моддаи 10. Узвият дар кооператив

Шумораи аъзои кооператив набояд аз 5 нафар кам бошад.

Ҳар шахси воқеии ба синни 16 расидае, ки бо тартиби муқаррарнамудаи оинномаи кооператив аъзоҳаққии саҳмиро супоридааст, узви кооператив шуда метавонад.

Шахси ҳуқуқӣ дар фаъолияти кооператив ба воситаи намоёндаи худ мувофиқи талаботи оинномаи кооператив иштирок менамояд.

Шумораи аъзои кооперативе, ки аъзоҳаққии саҳмиро супоридаанд, вале бо меҳнати шахсии худ дар фаъолияти он иштирок наменамоянд, аз 25 фоизи шумораи умумии аъзои кооперативи бо меҳнати шахсии худ дар фаъолияти он иштироккунанда зиёд буда наметавонад.

Аъзои кооператив, ки ба синни нафақа расидаанд ё бо сабаби аҳволи саломатиашон ба нафақа баромадаанд ё берун аз кооператив ба вазифаи интихобӣ гузаштаанд, ё ки ба сафи Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон ба хизмат даъват шудаанд, инчунин дар ҳолатҳои дигар бо тартиби муқаррарнамудаи оинномаи кооператив узвияти худро дар он метавонанд нигоҳ доранд.

Дар сурати вафоти узви кооператив ворисони ӯ метавонанд ба узвияти кооператив қабул гарданд, агар дар оинномаи кооператив ҳолати дигар пешбинӣ нашуда бошад. Дар акси ҳол кооператив ба ворисон арзиши саҳми узви вафоткардаи кооперативро медиҳад.

Моддаи 11. Ҳуқуқҳои узви кооператив

Узви кооператив ҳуқуқ дорад:

- 1) дар фаъолияти истехсоли ё фаъолияти дигари хоҷагидорӣи кооператив иштирок намояд;
- 2) ба мақомоти идоракунии кооператив интиҳоб намояд ва интиҳоб шавад;
- 3) дар бораи фаъолияти кооператив иттилооти пурра гирад;
- 4) қисми ғоида ва даромадҳои дигареро, ки дар байни аъзои кооператив тақсим карда мешаванд, гирад;
- 5) аз имтиёзу афзалиятҳои, ки кооператив барои аъзои худ пешбинӣ намудааст, истифода барад;
- 6) бо хоҳиши худ аз кооператив хориҷ шуда, маблағи дар ҳамин Қонун ва оинномаи кооператив пешбинишударо гирад;
- 7) ба ҳақи меҳнат, истироҳат, суғуртаи иҷтимоӣ ва таъминоти иҷтимоӣ;
- 8) барои ҳифзи ҳуқуқҳои худ ба суд муроҷиат намояд.

Узви кооператив метавонад дорои ҳуқуқҳои дигаре бошад, ки ҳамин Қонун, санадҳои қонунгузорӣ ва оинномаи кооператив пешбинӣ намудаанд.

Моддаи 12. Ҳададориҳои узви кооператив

Узви кооператив ҳададор аст:

- 1) талаботи оинномаи кооперативро риоя намояд;
- 2) қарорҳои мақомоти идоракунии кооперативро иҷро намояд;
- 3) аъзоҳаққи саҳмиро супорад;
- 4) дар фаъолияти кооператив бо меҳнати шахсии худ иштирок намояд;
- 5) оид ба ҳададориҳои кооператив бо тартиби пешбининамудаи ҳамин Қонун ва оинномаи кооператив масъулияти иловагӣ (субсидиарӣ) дошта бошад;
- 6) қоидаҳои тартиботи дохилӣ, ҳифзи меҳнат ва техникаи бехатариро риоя намояд;
- 7) сирри тижоратии кооперативро фош накунад.

Узви кооператив вазифадор аст, ҳададориҳои дигареро, ки ҳамин Қонун, санадҳои қонунгузорӣ ва оинномаи кооператив пешбинӣ намудаанд, иҷро намояд.

Моддаи 13. Қатъи узвият дар кооператив

Ҳар узви кооператив ҳуқуқ дорад бо тартиби муқарраркардаи Қонуни мазкур ва оинномаи кооператив узвияти худро бо роҳи ихтиёрӣ баромадан аз кооператив қатъ намояд. Дар ин сурат ба ӯ бояд арзиши саҳм пардохта шавад, ё мутобиқи саҳми ӯ амвол дода шуда, инчунин маблағҳои дигари дар оинномаи кооператив барояш пешбинигардида пардохта шавад.

Саҳмпудӣ ё амволи узви хориҷшавандаи кооператив пас аз анҷоми соли молиявӣ ва тасдиқи мувозинаи муҳосибавии кооператив дода мешавад.

Узвият дар кооператив дар чунин ҳолатҳо қатъ мегардад:

- 1) вафоти узви кооператив ё фавтида эълон намудани ӯ;
- 2) ба дигар шахс додани саҳмпудии худ;
- 3) аз кооператив баромадан;
- 4) барҳам додани хоҷагии деҳқонӣ (фермерӣ) ва ё шахсии ҳуқуқие, ки узви кооператив мебошад;
- 5) аз кооператив хориҷ кардан.

Узви кооперативро бо қарори маҷлиси умумии аъзои кооператив дар ҳолатҳои зерин аз кооператив хориҷ кардан мумкин аст:

- 1) рӯёнидани маблағи қарзи шахсии узви кооператив дар назди кооператив аз ҳисоби саҳми ӯ танҳо дар сурати нокифоя ва қобили қабул набудани амволи дигари он барои пардохти чунин қарз;
- 2) дар сурати мунтазам иҷро накардан ё ба таври дахлдор иҷро накардани ҳададориҳои, ки тибқи оинномаи кооператив ба зиммаи аъзои кооператив гардидаанд;
- 3) бо сабаби узви кооператив ба ҳамин кооператив монанд будани ӯ;
- 4) дар дигар ҳолатҳо, ки ҳамин Қонун ва оинномаи кооператив пешбинӣ кардааст.

БОБИ 4. ИДОРАКУНИИ ДАР КООПЕРАТИВ

Моддаи 14. Мақомоти идоракунии кооператив

Мақомоти идоракунии кооператив инҳоянд:

- 1) Маҷлиси умумии аъзои кооператив;
- 2) Шӯрои нозирони кооператив;

- 3) Мақомоти иҷроияи кооператив;
- 4) Комиссияи тафтишотӣ (ревизор).

Моддаи 15. Маҷлиси умумии аъзои кооператив

Маҷлиси умумии аъзои кооператив мақоми олии кооператив мешавад.

Ба салоҳияти истисноии маҷлиси умумии аъзои кооператив дохил мешавад:

- 1) қабул ва тағйири оинномаи кооператив;
- 2) қабул ва хориҷ кардани аъзои кооператив;
- 3) таъсис додани Шӯрои нозирон ва қатъ намудани ваколати аъзои он;
- 4) тасдиқи Дастури маҷлиси умумии аъзои кооператив;
- 5) таъсис додан ё қатъ намудани ваколати мақоми иҷроияи кооператив;
- 6) муқаррар намудани фондҳои тақсимнашаванда ва захираҳои кооператив ва тартиби истифодаи онҳо;
- 7) муқаррар намудани қоидаҳои тартиботи дохилии кооператив, тартиби пардохти музди меҳнати аъзо ва кормандони кироияи кооператив;
- 8) таъсис ва барҳам додани филиалҳо ва намояндагиҳои кооператив;
- 9) ҳалли масъалаи иштироки кооператив дар ширкат ва ҷамъиятҳои хоҷагӣ, инчунин дохил шудан ба иттиҳодия (ассотсиатсия, иттифок)-ҳои кооперативҳо;
- 10) ҳалли масъалаҳо оид ба супоридани аъзоҳаққии саҳмии иловагӣ;
- 11) тасдиқ намудани ҳисоботи солонаю тавозуни муҳосибавии кооператив ва тақсим кардани фоидаю зиёни он;
- 12) қабул кардани қарори азнавташкилдихӣ ва барҳамдихии кооператив;
- 13) шунидани ҳисоботи раёсати (раиси) кооператив;
- 14) интиҳоби комиссияи тафтишотии (ревизор) кооператив ва қатъ намудани ваколати аъзои он.

Ба салоҳияти мустасноии маҷлиси умумӣ тибқи оинномаи кооператив мумкин аст ҳалли масъалаҳои дигар низ мансуб дониста шавад.

Агар дар маҷлиси умумӣ зиёда аз нисфи аъзои кооператив иштирок дошта бошанд, он комилҳуқуқ ҳисоб мешавад.

Ҳар узви кооператив ҳангоми қабули қарори маҷлиси умумии аъзои кооператив як овоз дорад.

Маҷлиси умумии аъзои кооператив аз рӯи масъалаҳои муҳокимашаванда дар доираи ваколатҳои худ бо тарафдорӣ аксарияти шумораи умумии аъзои кооператив қарор қабул мекунад ва иҷрои онро назорат менамояд.

Оинномаи кооператив метавонад масъалаҳоеро муайян кунад, ки қарори оид ба ҳалли онҳо бо аксарияти қулли овозҳо ё яқдилона қабул карда шавад.

Тартиби даъват ва гузаронидани маҷлиси навбатӣ ва ғайринавбатии аъзои кооперативро оинномаи кооператив муайян менамояд.

Моддаи 16. Маҷлиси вакилони кооператив

Кооперативҳое, ки зиёда аз 300 нафар аъзо доранд, бо қарори маҷлиси умумии худ маҷлиси вакилони кооперативро таъсис дода, шумораи вакилонро ба маҷлиси вакилон муайян менамоянд. Шумораи вакилони интиҳобшуда ба маҷлиси вакилон набояд аз 100 нафар кам бошанд. Қарорҳои маҷлиси вакилон ба овоздихии на камтар аз се ду ҳиссаи вакилони иштирокдошта қабул карда мешавад.

Ҳолатҳои пешбининамудаи ҳамин Қонун ва оинномаи кооператив оиди маҷлиси умумӣ ба маҷлиси вакилон низ татбиқ мешаванд.

Меъёр ва шумораи умумии вакилон охири ҳар соли молиявӣ вобаста ба шумораи умумии аъзои кооператив муқаррар карда мешавад.

Вакилон ба таври овоздихии қушода ё махфӣ дар асоси оинномаи кооператив дар маҷлиси бахшҳои истехсолии (сех, бригада, ферма ва ғайраҳо) кооперативҳо интиҳоб карда мешаванд.

Вакил наметавонад ваколати худро ба дигар аъзои кооператив вогузор намояд.

Моддаи 17. Шӯрои нозирони кооператив

Дар кооперативе, ки зиёда аз панҷоҳ нафар аъзо дорад, мумкин аст аз ҳисоби аъзои кооператив Шӯрои нозирон ташкил карда шавад, ки он ба фаъолияти мақомоти иҷроияи кооператив назорат мекунад.

Аъзои Шӯрои нозирон дар маҷлиси умумии аъзои кооператив интиҳоб карда мешаванд. Теъдод, мӯҳлати амал ва салоҳияти Шӯрои нозиронро оинномаи кооператив муайян мекунад. Шӯрои нозирони кооператив аз ҳайати худ раиси Шӯрои нозиронро интиҳоб менамоянд. Аъзои Шӯрои нозирон дар як

вақт узви раёсат ё раиси кооператив буда наметавонад.

Аъзои Шӯрои нозирони кооператив ҳақ надоранд аз номи кооператив амал намоянд.

Тибқи оинномаи кооператив ба салоҳияти Шӯрои нозирон назорати қарорҳои маҷлиси умумии аъзои кооператив вогузор шуда метавонад.

Моддаи 18. Мақомоти иҷроияи кооператив

Роҳбарии ҷориро оид ба фаъолияти кооператив мақомоти иҷроияи кооператив амалӣ менамояд.

Мақомоти иҷроияи кооператив раёсат ё раиси он мебошанд.

Раёсати кооперативро раиси раёсат сарварӣ мекунад, ки маҷлиси умумии аъзои кооператив ӯро аз ҳисоби аъзои кооператив интиҳоб менамояд.

Дар кооперативҳои дорои камтар аз бист нафар аъзо вазифаҳои раёсат ба зиммаи раиси кооператив вогузор карда мешавад.

Узви раёсати (раиси) кооператив аз ҳисоби аъзои кооператив дар маҷлиси умумии аъзои кооператив интиҳоб мегардад.

Теъдоди аъзои раёсат, инчунин мӯҳлате, ки дар давраи он раёсати (раиси) кооператив интиҳоб мегардад, бо оинномаи кооператив муайян карда мешавад.

Раёсати (раиси) кооператив ба маҷлиси умумии аъзои кооператив ва Шӯрои нозирони кооператив ҳисоботдиҳанда мебошад.

Баррасии тамоми масъалаҳои фаъолияти кооператив салоҳияти раёсати (раиси) кооператив мебошад, ки тибқи ҳамин Қонун ва оинномаи кооператив ба салоҳияти истисноии маҷлиси умумии аъзои кооператив ё Шӯрои нозирони кооператив вогузор нашудаанд.

Раёсат дар маҷлисҳои худ қарорҳо қабул мекунад.

Агар дар маҷлиси раёсат на камтар аз се ду ҳиссаи аъзои раёсат ҳузур дошта бошанд, он комилҳуқуқ ҳисоб мешавад.

Қарори раёсат бо тарафдории на камтар аз се ду ҳиссаи аъзои раёсати дар маҷлис ҳузурдошта қабул мегардад.

Раиси раёсат (раиси кооператив) чунин ваколатҳо дорад:

- аз номи кооператив бидуни ваколатнома амал мекунад;
- амволи кооперативро ба ҳадде, ки ҳамин Қонун пешбинӣ намудааст, идора намуда, аз номи кооператив ваколатнома медиҳад, аз ҷумла бо ҳуқуқи ба каси дигар ваколат додан;
- дар бонкҳо ва дигар ташкилотҳои кредитӣ суратҳисобҳо мекушояд;
- қарорҳои раёсатро имзо мекунад;
- кормандони кироҷро ба кор қабул ва аз кор озод менамояд;
- дар доираи салоҳияти худ фармон мебарорад, ки иҷрои он барои аъзои кооператив ва кормандони кироҷ ҳатмӣ мебошад.

Аъзои кооператив ва кормандони кироҷ метавонанд аз рӯи қарор ва амалҳои мақомоти иҷроияи кооператив ба маҷлиси умумии кооператив ё суд шикоят намоянд.

Моддаи 19. Комиссияи тафтишотии (ревизор) кооператив

Барои назорат кардан ба фаъолияти молиявӣ хоҷагии кооператив маҷлиси умумии аъзои кооператив комиссияи тафтишотиро дар ҳайати на камтар аз 3 нафар аъзои кооператив ва дар сурати аз 20 нафар кам будани аъзои кооператив ревизорро интиҳоб менамояд.

Аъзои комиссияи тафтишотии (ревизор) кооператив аъзои Шӯрои нозирон ва мақомоти иҷроияи кооператив шуда наметавонанд.

Комиссияи тафтишотии (ревизор) кооператив ҳолати молиявии кооперативро аз рӯи ҷамъбасти кори соли молиявӣ тафтиш менамояд. Тафтиши фаъолияти молиявӣ хоҷагии кооператив бо супориши маҷлиси умумии аъзои кооператив, Шӯрои нозирони кооператив ё бо талаби на камтар аз 10 фоизи аъзои кооператив, инчунин бо ташаббуси комиссияи тафтишотӣ (ревизор) гузаронида мешавад.

Комиссияи тафтишотӣ (ревизор) натиҷаи тафтишро ба маҷлиси умумии аъзои кооператив ва Шӯрои нозирони кооператив пешкаш менамояд.

Барои тафтиши фаъолияти молиявӣ хоҷагии кооператив мақомоти иҷроияи кооператив ё Шӯрои нозирони кооператив метавонанд аудити берунаро сафарбар намоянд.

Тафтиши фаъолияти молиявӣ хоҷагии кооператив аз тарафи аудити беруна бо талаби на камтар аз 10 фоизи аъзои кооператив сурат гирифтаниш мумкин аст.

БОБИ 5. АМВОЛИ КООПЕРАТИВ

Моддаи 20. Амволи кооператив

Кооператив ҳақ дорад соҳибмулки ҳама гуна амвол бошад, ба ғайр аз амволе, ки мувофиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон моликияти давлатӣ ҳисоб меёбад. Сарчашмаҳои ташкилҳои амволи кооператив инҳо мебошанд:

- 1) аъзоҳаққи саҳми кооператив;
- 2) фоидаи аз фаъолияти кооператив бадастомада;
- 3) қарз, амволе, ки аз тарафи шахси воқеӣ ва ҳуқуқӣ тӯҳфа карда шудааст;
- 4) дигар манъбахое, ки Қонун манъ накардааст.

Амволе, ки моликияти кооператив аст, мутобиқи оинномаи кооператив ба саҳми аъзои он тақсим карда мешавад.

Саҳм ҳиссаи узви кооператив дар амволи кооператив мебошад ва бо фоиз ба ҳисоб гирифта мешавад.

Узви кооператив ҳуқуқ дорад ҳангоми барҳам хурдани кооператив саҳми худро талаб намояд.

Кооператив ҳуқуқ надорад, ки саҳмия (аксия) барорад.

Моддаи 21. Аъзоҳаққи саҳми кооператив

Аъзоҳаққи саҳми аъзои кооператив сармояи ибтидоии кооперативро ташкил дода, барои пӯшонидани хароҷот ҷиҳати таъсис ва ташкили фаъолияти он таъин мешавад.

Пул, қоғазҳои қимматнок, мол, ҳуқуқҳои амволӣ, аз ҷумла ҳуқуқи истифодаи замин, ҳуқуқ ба натиҷаи моликияти зеҳнӣ ва амволи дигар аъзоҳаққи саҳми кооператив шуда метавонад.

Аъзои кооператив ўҳдадор аст то лаҳзаи ба қайдгирии давлатии кооператив на камтар аз 10 фоизи аъзоҳаққи саҳмӣ ва қисми боқимондаи онро дар давоми як соли пас аз бақайдгирӣ супорад.

Таркиб ва андозаи аъзоҳаққи саҳмӣ, инчунин тартиб, усул ва мўҳлати ворид шудани онро оинномаи кооператив муайян мекунад.

Бо қарори маҷлиси умумии аъзои кооператив аз ҷониби аъзои кооператив супоридани аъзоҳаққи саҳми иловагӣ пешбинӣ шуда метавонад.

Аъзоҳаққи саҳми дохилшавии узви нави ба кооператив қабулшавандаро созишномаи ӯ бо кооператив муайян намуда, он дар протоколи маҷлиси умумии аъзои кооператив ба қайд гирифта мешавад.

Аъзоҳаққи саҳми узви кооперативро ба гарав мондан мумкин аст. Тартиби ба гарав мондан ва рўёндан аз ҳисоби он бо қонунгузориҳои граждани муайян карда мешавад.

Ба аъзои кооператив дафтарчаи аъзогӣ дода мешавад, ки дар он андозаи аъзоҳаққи саҳми ҳатмӣ ва мўҳлати пардохтани он, ҳаҷми аъзоҳаққи саҳми иловагӣ, шакли аъзоҳаққи саҳмӣ (пул, замин, амвол), андозаи саҳми афзоянда ва санаҳои додани он, ҳаҷми пардохти арзиши аъзоҳаққи ва санаи ин пардохтҳо нишон дода мешавад.

Моддаи 22. Додани саҳми узви кооператив ба аъзои дигари он ва шахсони сеюм

Аъзои кооператив ҳуқуқ дорад, ки саҳми худ ё қисми онро ба дигар узви кооператив диҳад, агар оинномаи кооператив тартиби дигареро пешбинӣ накарда бошад. Дар ҷунин ҳолат аъзои дигари кооператив барои харидани аъзоҳаққи саҳми (қисми он) ҳуқуқи афзалиятнок дорад.

Агар узви кооператив дар мўҳлати як моҳ пас аз огоҳ ёфтани дигар мўҳлате, ки оинномаи кооператив пешбинӣ намудааст, аз ҳуқуқи афзалиятноки худ истифода набарад, саҳм мумкин аст ба шахси сеюм фурўхта (дода) шавад.

Додани саҳм (қисми он) ба шахрвандоне, ки узви кооператив намебошанд, танҳо бо ризояти кооператив имконпазир аст. Саҳм (қисми он) бо тартиби пешбининамудаи оинномаи кооператив дода мешавад.

Шахси узви кооператив набуда, ки ба ӯ саҳм (қисми он) дода шудааст, бо хоҳиши ӯ бояд ба узвияти кооператив қабул карда шавад.

Моддаи 23. Фондҳои кооператив

Тибқи оинномаи кооператив мумкин аст муқаррар карда шавад, ки қисми муайяни амволи кооператив фондҳои тақсимнашаванда буда, барои мақсадҳои муайян кардаи оинномаи кооператив истифода шаванд.

Қарори таъсис додани фондҳои тақсимнашавандаро, агар дар оинномаи кооператив тартиби дигаре пешбинӣ нагардида бошад, аъзои кооператив яқдилона қабул мекунад.

Амволе, ки фонди тақсимнашавандаи кооперативро ташкил медиҳад, ба саҳми аъзои кооператив дохил карда намешавад. Аз амволи номбаршуда аз рӯи ӯҳдадориҳои шахсии аъзо рӯёнидан мумкин нест.

Кооператив ҳуқуқ дорад фондҳои захиравӣ ва фондҳои дигари хилофи қонун набудаи моддию молиявиро, ки барои фаъолияти истехсолию хоҷагӣ ва рушди иҷтимоии он заруранд, ташкил диҳад.

Моддаи 24. Тақсими фоида ва зиёни кооператив

Фоидаи кооператив вобаста ба натиҷаҳои сол муайян карда мешавад. Фоидае, ки баъд аз супоридани андозҳо ва дигар пардохтҳои ҳатмӣ боқӣ мемонад, дар ихтиёри пурраи кооператив монда, аз ҷониби маҷлиси умумии аъзои кооператив ба мақсадҳои, ки оинномаи кооператив пешбинӣ намудааст, равона карда мешавад.

Фоидаи кооперативи дар байни аъзои кооператив, ки ба иштироки шахсии меҳнати он асос меёбад, ба андозаи саҳми онҳо тақсим карда мешавад. Дар байни аъзои кооператив, ки бевосита бо меҳнатӣ шахсиаш дар фаъолияти кооператив иштирок наменамоянд, фоидаи кооператив мутаносибан ба андозаи аъзоҳаққии саҳмии онҳо тақсим карда мешавад. Бо қарори маҷлиси умумии аъзои кооператив қисми фоидаи кооператив мумкин аст дар байни кормандони кирои онҳо тақсим карда шавад.

Тартиби тақсими фойдаро оинномаи кооператив пешбинӣ менамояд.

Зиёни кооператив, ки аз рӯи мувозинаи муҳосибави муайян карда мешавад, дар байни аъзои кооператив мувофиқи андозаи музди меҳнати аъзои кооператив тақсим карда мешавад.

Зиёни кооператив аз ҳисоби фонди захиравӣ, кам кардани саҳмпулии афзоянда ё аз ҳисоби аъзоҳаққии саҳмии иловагии гузашташуда ҷуброн мешавад.

Моддаи 25. Масъулияти кооператив ва аъзои он оид ба ӯҳдадориҳои кооператив

Кооператив аз рӯи ӯҳдадориҳои худ бо ҳамаи амволе, ки дар соҳибмулкӣ он мебошад, масъулият дорад.

Кооператив аз рӯи ӯҳдадориҳои узви худ ҷавобгар намебошад.

Аъзои кооператив оид ба ӯҳдадориҳои кооператив танҳо дар ҳолати пешбининамудаи оинномаи он масъулияти иловагӣ (субсидиарӣ) доранд.

Узви кооператив, ки ба кооператив пас аз таъсисёбии он дохил шудааст, оид ба ӯҳдадориҳои, ки баъд аз дохилшавии ӯ ба кооператив ба миён омадаанд, масъулият дорад.

Рӯёнидан аз ҳисоби саҳми узви кооператив аз рӯи қарзи шахсии ӯ мувофиқи тартиби муқарраркардаи Қонун ва оинномаи кооператив танҳо дар сурати нокифоя будани амволи дигари ӯ барои пардохти чунин қарз мумкин мебошад. Масъулият дар байни аъзои кооператив мутаносибан ба андозаи саҳмҳои онҳо тақсим карда мешавад.

Давлат аз рӯи ӯҳдадориҳои кооператив ва кооператив аз рӯи ӯҳдадориҳои давлат масъулият надоранд.

БОБИ 6. МУҚАРРАРОТИ ХОТИМАВӢ

Моддаи 26. Ҳисобот дар кооператив

Кооператив ӯҳдадор аст, ки дар бораи фаъолияти худ тибқи тартиби муқарраркардаи қонунгузорӣ ҳисобот диҳад.

Ҳисоботи солона ва мувозинаи муҳосибавии кооперативро маҷлиси умумии аъзои кооператив баъди онро тафтиш кардани комиссияи тафтишотӣ тасдиқ намуда, ба мақоми андоз ва мақоми омори давлатӣ пешниҳод менамояд.

Мӯҳлат ва шакли пешниҳоди ҳисоботи муҳосибавиро мақоми андоз ва мақоми омори давлатӣ мувофиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар менамоянд.

Моддаи 27. Муносибатҳои меҳнатӣ дар кооператив

Муносибатҳои меҳнатии аъзои кооператив бо Қонуни мазкур ва оинномаи кооператив, муносибатҳои меҳнатии кормандони кирои бошад, бо қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба меҳнат ба танзим дароварда мешавад.

Кооператив шакл ва низоми музди меҳнати аъзо ва кормандони кироиро мустақилона муайян менамояд. Андозаи ҳадди баланди музди меҳнати аъзои кооператив ва кормандони кирои он маҳдуд карда намешавад. Ҳамзамон шумораи кормандони кирои дар давраи ҳисоботӣ набояд аз 25 ҷои шумораи аъзои кооператив зиёд бошад.

Кооператив мустақилона намудҳои ҷавобгарии интизомиро барои аъзоёнаш муайян менамояд. Ҷазои интизомӣ ба раиси кооператив, аъзои Шӯрои нозирон ва аъзои комиссияи тафтишотӣ танҳо бо қарори маҷлиси умумии аъзои кооператив дода мешавад.

Аъзои кооператив, ки дар фаъолияти он шахсан иштирок менамоянд ва кормандони кироя мувофиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ба суғуртаи иҷтимоӣ ва таъминоти иҷтимоӣ ҳуқуқ доранд.

Шароити меҳнат, вақти корӣ ва истироҳатӣ дар кооператив мутобиқи қонунгузориҳои меҳнат, қоидаҳои тартиботи дохилии кооператив, инчунин шартномаи меҳнатӣ (қарордод) муайян карда мешавад.

Кооператив метавонад барои аъзои худ имтиёзу афзалиятҳо, дар навбати аввал харидани молҳои истеҳсолнамудаи ӯ, кор, хизмат, истифодаи амволи кооператив, гирифтани кӯмаки иҷтимоӣ аз кооперативро пешбинӣ намояд.

Моддаи 28. Азнавташкилдихӣ ва барҳамдиҳии кооператив

Кооператив бо қарори маҷлиси умумии аъзои он метавонад ихтиёран аз нав ташкил ё барҳам дода шавад.

Ҳангоми азнавташкилдихии кооператив акти супоридан ва ё тавозуни ҷудокунӣ тартиб дода мешавад, ки дар онҳо тартиби гузариши ӯҳдадориҳои кооперативи азнавташкилшаванда нисбати ҳамаи кредиторҳо ва қарздорон ифода меёбад. Акти супориш ё тавозуни ҷудокунӣ аз тарафи маҷлиси умумии аъзои кооператив, ки қарори азнавташкилдихии кооперативро қабул намудааст, тасдиқ карда мешавад ва бо ҳамроҳии ҳуҷҷатҳои таъсисии кооперативи аз нав ташкил кардашуда ё барои ворид намудани тағйирот ба ҳуҷҷатҳои таъсисии кооперативи аввала барои ба қайдгирии давлатӣ пешкаш карда мешавад.

Кооператив бо қарори яқдилонаи аъзои он метавонад ба ширкат ё ҷамъияти хоҷагӣ табдил дода шавад.

Кооператив бо қарори суд дар сурати бидуни иҷозатнома (литсензия) фаъолият кардан, ба фаъолияти манъкардаи Қонун машғул шудан, дар ҳолати якҷанд маротиба ё дағалона вайрон кардани Қонун, инчунин муфлисшавӣ барҳам дода мешавад. Тартиби барҳамдиҳии кооперативҳоро Кодекси граждании Ҷумҳурии Тоҷикистон ва қонунҳои дигари амалкунанда муайян менамоянд.

Амволи боқимондаи кооперативи барҳамхӯрда баъди қонеъ намудани талаботи кредиторон дар байни аъзои он мувофиқи саҳмашон тақсим карда мешавад.

Моддаи 29. Тартиби мавриди амал қарор додани Қонуни мазкур

Қонуни мазкур пас аз интишори расмӣ мавриди амал қарор дода шавад.

Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон
ш. Душанбе 2 декабри соли 2002
№68

Э. РАҲМОНОВ